Prebesser 'in the picture'

AFSCHEID ALBERT VANDENBERGHE

Sommige mensen laten een onuitwisbare indruk na, niet door de titels die ze dragen of de functies die ze vervullen, maar door hun blijvende inzet, hun gedrevenheid en hun vermogen om anderen te inspireren. Albert Vandenberghe (87) is zo iemand. Al sinds 1983 is hij een vaste waarde binnen Prebes en heeft hij zich met hart en ziel ingezet voor de vereniging, als redactielid, provinciaal voorzitter, lesgever en actief lid van het lokaal bestuur.

In 2025 neemt Albert afscheid van zijn rol binnen Prebes. Een moment dat ons even doet stilstaan bij zijn rijkgevulde loopbaan: een carrière die begon als researcher bij UCB Oostende, uitwaaierde over de hele wereld en parallel daaraan een stevig spoor naliet in de wereld van preventie en welzijn. Zijn verhaal is er één van pionierswerk, samenwerking en de overtuiging dat veiligheid en welzijn nooit louter een formaliteit mogen zijn, maar een wezenlijk deel van de bedrijfscultuur. Wij laten Albert graag zelf aan het woord in dit uitgebreide afscheidsinterview.

Albert, sinds 1983 ben je actief lid binnen Prebes. Hoe ben je de preventiewereld terechtgekomen?

Ik ben daar eigenlijk vrij toevallig in gerold. Als industrieel ingenieur chemie kon ik kort na mijn legerdienst in 1962 in de research aan de slag bij de vestiging in Wondelgem.

Nadien werd ik er als productie-ingenieur verantwoordelijk voor een team van 350 werknemers. We produceerden dagelijks meer dan 500 ton zwavelzuur. Mijn focus lag vooral op de optimalisatie van productieprocessen. Preventie was in het begin van mijn carrière nog niet aan de orde. In die tijd was het vooral de personeelsdienst die veiligheid onder haar hoede nam, maar dit beperkte zich voornamelijk tot het uitdelen van persoonlijke beschermingsmiddelen. Niet toevallig in 1977, één jaar na de Sevesoramp, vroeg de algemene directie of ik naast mijn rol als productiedirecteur ook de functie van veiligheidschef op mij wilde nemen. Dat was een keerpunt.

De Seveso-wetgeving kwam eraan (in 1982) en de Seveso-bedrijven moesten plots structureel nadenken over risicoanalyses en noodplanning. Elke installatie moest een risicoanalyse hebben. Daarboven moest ook een veiligheidsverantwoordelijke aangesteld worden… die een aanvullende vorming volgde. Echter, een officiële opleiding bestond nog niet. Samen met een aantal collega's en academische partners zijn we dan maar zelf een gepaste opleiding beginnen uittekenen. Met het KB van 10 augustus 1978 tot vaststelling van de aanvullende vorming opgelegd aan de diensthoofden voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen en aan hun adjuncten verscheen uiteindelijk het wettelijk kader van deze opleiding.

Dat leidde tot de eerste opleiding preventieadviseur niveau 1. Welke rol speelde je daarin?

In samenwerking met Hogeschool Odisee (gekend onder zijn toenmalige naam KaHo) ontwikkelden we op basis van de nieuwe wetgeving de eerste cursus preventieadviseur niveau 1. Deze was van in het begin over 2 jaar gespreid, zoals vandaag nog steeds het geval is. Dat was ook mijn eerste contact met Prebes, toen heetten we nog de Vereniging Diensthoofden Veiligheid en Hygiëne van België (VDVHB). De vereniging wou mee aan het roer staan bij de uitwerking van de opleiding. Zo kwam het dat de eerste lichting preventieadviseurs tegelijk samensteller van de cursus, docent én student was, een beetje een absurde situatie. Maar de meeste collega's waren ervaren ingenieurs en dus goed geplaatst om die cursus vorm te geven. Maar ik moest dus ook studeren, examens afleggen en een thesis schrijven. In mijn thesis werkte ik een gedetailleerd rampenplan voor een Seveso chemische fabriek uit.

Dat eindwerk bleef niet onopgemerkt. Zowel de Stad Gent als de provincie Oost-Vlaanderen vroegen mij om op basis daarvan een grootschalige rampenoefening te organiseren. Het werd een succes dat zelfs de pers haalde. Kort nadien kreeg ik van de gouverneur de vraag om als deskundige deel te nemen aan de veiligheidscel van Oost-Vlaanderen. Dat heb ik tien jaar lang met veel toewijding gedaan.

Na de opleiding niveau 1 heb ik samen met collega's cursisten de opleidingen niveau 2 en niveau 3 uit de grond gestampt. Deze gaven we in zowel Hogeschool Odisee als Syntra Sint-Niklaas. Ik was er lange tijd docent en voorzitter van de stuurgroep en examencommissie.

Welke functies vervulde je allemaal bij Prebes?

In 1983 trad ik toe tot het bestuur van Prebes Oost-Vlaanderen en werd ik redacteur voor dit vakblad Veiligheidsnieuws. Jarenlang schreef ik er de rubriek "Raar maar waar", waarin ik praktijkvoorbeelden en onverwachte situaties besprak zoals productiesituaties, onderhoudstussenkomsten, handelingen met risicovolle chemische producten die aanleiding gaven tot onverwachte situaties. Een beetje zoals de huidige rubriek 'Leren uit ongevallen'. Later ging ik ook prominente personen interviewen – CEO's, rectoren, gouverneurs, ministers – om hun kijk op veiligheid te belichten.

In 1991 werd ik dan verkozen tot voorzitter van het provinciaal bestuur Oost-Vlaanderen. Die functie voerde ik 10 jaar uit en in 2001 werd ik nationaal vice-voorzitter. Via Prebes kwam ik in contact met talloze bedrijven en commissies. Zo was ik tien jaar voorzitter van de Commissie Veiligheid in de Gentse Kanaalzone. In 1983 volgde ik in de Vlerickschool Bedrijfsmanagement en in 1994 studeerde ik nog in Amerika Riskmanagement en dit gedurende 2 jaar.

Je carrière bij UCB liep parallel met je werk voor Prebes. Hoe combineerde je die twee?

Het was druk, dat is zeker. Maar de rollen versterkten elkaar. Bij UCB groeide ik door tot hoofd preventie voor België en uiteindelijk tot hoofd veiligheid en preventie voor de hele groep, die intussen 24 chemische sites had in Europa, Azië en Amerika. Ik reisde de wereld rond voor risicoanalyses, vergunningen, afvalstromen en noodplannen. De ervaring en het netwerk via Prebes hielpen me om die internationale uitdagingen aan te pakken.

In 2000 werd ik productiedirecteur van UCB Drogenbos, een Seveso-bedrijf met 750 werknemers. Dat was een enorme verantwoordelijkheid. UCB telde toen wereldwijd 13.000 werknemers. De grote uitdaging was om in die snelgroeiende, internationale omgeving een uniforme veiligheidscultuur te ontwikkelen.

Wat beschouw je als je grootste verwezenlijking?

Ik denk dat mijn grootste bijdrage lag in het zichtbaar maken van preventie – zowel binnen UCB als in de bredere sector. Vroeger werd preventie vaak gezien als een hinderlijke bijkomstigheid. Ik heb geprobeerd aan te tonen dat het een integraal onderdeel van bedrijfsvoering is. De grootschalige rampenoefening in Oost-Vlaanderen, de internationale harmonisatie van veiligheidsprocedures bij UCB en de vele cursussen die we ontwikkelden, zijn allemaal initiatieven die dat beeld hebben veranderd.

Welke evoluties doorheen je carrière maakte je mee?

Heel wat. In de jaren zeventig en tachtig lag de focus vooral op machineveiligheid en zware ongevallen. Risicoanalyses en rampenmanagement stonden nog in de kinderschoenen. Door Europese regelgeving en door samenwerking tussen pioniers groeide het vakgebied snel. Vandaag is er veel meer aandacht voor zachte veiligheid en welzijn. De werknemer is er beter aan toe, en er is veel meer bewustzijn over gevaarlijke producten en psychosociale risico's. De komst van de computer was een enorme stap vooruit. Waar we vroeger met een rekenlat moeilijke berekeningen deden, konden we plots gegevens veel sneller analyseren en delen. Preventie is vandaag veel dynamischer en innovatiever.

Toch heb je ook kritische kanttekeningen bij de evolutie van de functie?

Dat klopt. Eén punt dat mij altijd wat zorgen baarde, is de verandering van de titel 'veiligheidschef' naar 'preventieadviseur'. Dat lijkt een detail, maar het heeft een impact. Een chef heeft mandaat en verantwoordelijkheid. Een adviseur kan advies geven, maar de werkgever kan dat naast zich neerleggen. Ik vind dat preventie sterker verankerd moet zijn in het beslissingsproces.

Welke raad geef je aan jonge preventieadviseurs?

Vooral: luister en bouw bruggen. Je kan niet optreden als gendarme, dat werkt averechts. Hou rekening met de belangen van anderen, vaak gaat het om geld. Zoek mee naar oplossingen die haalbaar en aanvaardbaar zijn. Wees zichtbaar op de werkvloer. Je hoeft niet alles tegelijk te doen, stap voor stap vooruitgaan is beter.

En ook … bouw een netwerk uit. Deel je kennis en durf uitdagingen aan te gaan. Preventie is geen solowerk, je hebt altijd anderen nodig.

Hoe kijk je terug op je jaren bij Prebes?

Met veel dankbaarheid. De 42 jaar bij Prebes hebben mij niet alleen kennis en ervaring gebracht, maar vooral vriendschappen. Het was een bron van inspiratie. Ik heb altijd genoten van de collegialiteit, het delen van inzichten en de gezamenlijke zoektocht naar betere oplossingen.

Afsluitend woord namens Prebes – Interviewversie

Met het afscheid van Albert Vandenberghe sluiten we een bijzonder hoofdstuk in onze geschiedenis. Albert was niet alleen een drijvende kracht achter opleidingen, commissies en redactiewerk, maar vooral ook een inspirator voor generaties preventieadviseurs.

Albert, namens Prebes: dank voor je tomeloze inzet, je scherpe inzichten en je warme collegialiteit. Jij hebt ons geleerd dat preventie geen papieren verplichting is, maar een gedeelde verantwoordelijkheid en een menselijke opdracht. ◆